

8-дәріс

ҚАЗАҚСТАННЫҢ
АШЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІ

ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫ, 2-БӨЛІМ

Құпия түрде жариялау

Кітап: Интеллектуалдық меншік құқығы, 2-бөлім

Дәріс: Құпия түрде жариялау

Дәріс авторы: Құлтай Адилова

1. Құпия түрде жариялау.

Құпия түрде ашуға қатысты дереккөздер тура деп айтуға болады. Құпиялылық талаптарында жасалған ашу дизайнды қоғамға қолжетімді етпейді. Мүмкін болатын бір қиындық – Құпиялылық талабы болған кезде, заңнаманың мұндай жағдайда ешқандай күші болмайды. Сенім заңы қазірге дейін ұлттық құқық тұрғысынан қарастырылады.

2. Сенімділікті бұзған жағдайда жариялау.

Қорғауда болған дизайн, дизайнерге немесе оның құқықтық мирасқорына қатысты асыра пайдаланудың нәтижесінде жұртшылыққа жария болса, «өнер нысанына» байланысқан, бірақ жеке ерекшелік ретінде қолданылады. Мұндай асыра пайдаланудың көрнекті мысалдарының бірі – сенімнен айрылу, яғни қызметкердің дизайнды жариялауы. Бұл ерекшелік шектеудің пәні болып табылады, яғни жариялау басымдылық күнінің алдындағы 12 айдың ішінде орын алуы тиіс болатын.

3. Жеңілдік кезеңі.

Өнер нысанындағы ең маңызды ерекшелік, ол – жеңілдік кезеңі. Жеңілдік кезеңі – басымдылық күніне дейінгі 12 ай ішінде, дизайнер өзі жасаған ақпаратты жариялауды қарастыруды жоққа шығарады. Жеңілдік кезеңі өтініш берушілерге өз дизайнын тіркеу немесе тіркелмеген дизайнерға берілген қорғауға сүйену шешімін қабылдау алдында нарықта өз дизайнерларын тексеруге рұқсат беру мақсатын көздейді. Айта кету керек, жеңілдік кезеңі дизайнердің өзіне ғана емес, сонымен қатар олардың құқық мирасқорларының да жариялауына қатысты болады. Жеңілдік кезеңін пайдаланатын тұлға, сол тұлғаның дизайнға қатысты құқықты иеленушісі немесе құқық мирасқоры болып табылу фактісін анықтауға міндетті.

Берілген ақпараттың немесе дизайнер қабылдаған әрекеттің нәтижесінде үшінші тұлғаның ақпаратты жариялауға қатысты сілтемесі екі ұшты болып табылады. Ол үшінші тұлғаның қолжетімді дизайнды көшіретін, іс-қимыл ортасы, және нарықтағы имитацияларды (немесе вариацияларды) ұсыну ретінде түсіндірілуі мүмкін ретінде көрсететін сияқты болуы мүмкін.

Үшінші тұлғаның жариялауы – дизайнердің өзі жүзеге асырған жариялаусыз жүзеге аспайтын, дизайнердің іс-әрекеттерінің «нәтижесі» болуы мүмкін.

«Іс-әрекеттердің нәтижесі» деген сөздің тар және табиғи құрылымы дизайнермен бастамашылық еткен немесе мақұлдаған жариялауға, уәкілетті жарнама берушілердің немесе дистрибьюторлар өткізетін көрмемен шектелуі мүмкін. Соңғы түсіндіру – жеңілдік кезеңінің артықшылықтары туралы күмән тудыратын сияқты көрінуі мүмкін, дегенмен өнер нысаны басқа жерде, яғни «дизайнердің теріс пайдалануы нәтижесі» ретінде іске асқан жариялауды болдырмас үшін анықталғанын ұмытпау керек.

Жеңілдікті кезең кең тарағанымен, келесі екі шектеуге жеке назар аударған дұрыс.

1. Бірінші, жеңілдік кезеңі тек дизайнерлердің алдағы уақыттағы өздерінің тіркеуге өтініштерін жарамсыз деп тану әрекеттерінен босатады. Жеңілдік кезеңі бастапқы жариялау күніне өтінішті бұрынғы күнмен және тәуелсіз дизайн бойынша басымдықты белгілемейді. Осыған байланысты, А дизайнын тіркеуге өтініш, А дизайнының бірінші жариялау мен тіркеуге өтінім арасында 12 ай кезеңі ішінде, үшінші тұлғалардың бірдей дизайнерларын жариялауда әлі де жарамсыз деп танылады.
2. Екіншісі, жеңілдік кезеңі қорғауға өтініш берілген дизайнер үшін ғана жариялауға қолданылады. Турасын айтқанда, өтініш беруші үшін нарықта тестілеуден өткен немесе оның елеулі немесе елеулі емес бөлшектерімен ерекшеленетін дизайны бар болғаны өте өкінішті болар еді, алайда олар ақпараттандырылған тұтынушыға өзгеше әсер қалдыру үшін жеткіліксіз:

Мұндай жағдайда, дизайнердің жеке (мақұлданған) іс-әрекеттері кейінгі өтінімдерді жарамсыз деп санауға болмайтын заңнамалық ниеті болуы керек. «Қорғауға берілген дизайн» суретте және ақпараттың ақпараттандырылған қолданушыға бірдей әсер етуі мүмкін барлық нәрселердің бар екендігін айту арқылы мұндай нәтижеге қол жеткізуге болады (жасанды түрде болса да).

Дизайнер осыдан кейін, оның өзі жарияланған вариациялары тіркеуден өткеннен кейін үшінші тұлғалар жариялаған жағдайда, Қоғамдастықтың тіркелген дизайнын бұзатындықтан, мұндай дизайн «қорғауға өтініш берілген дизайн» деп аргументтеуіне болады.

4. Дизайндар бірдей ме?

Кітап: Интеллектуалдық меншік құқығы, 2-бөлім

Дәріс: Құпия түрде жариялау

Дәріс авторы: Күлтай Адилова

Біз қарастырылып отырған дизайнның табиғатын және бұрын қолданылған дизайнерды анықтағаннан кейін, біз қарастырып отырған дизайн түпнұсқа екендігін анықтауымыз керек. Ереженің 5-бабы басымдық күніне дейін, мұндай бірде-бір ұқсас дизайн қоғамға қолжетімді болмаған болса, ол жаңа болып саналады. 5 баптың (2)-тармағына сәйкес, егер олардың ерекшеліктері тек елеулі емес детальдарда өзгешеленсе, дизайнер бірдей болып саналады.

Көптеген жағдайларда екі дизайнның сәйкестілік мәселесінің анықтамасы көп жағдайда тура болмақ. Бұл контекстте, салыстыру нүктесі дизайнның физикалық нысаны (немесе сыртқы түрі) екенін атап өту маңызды. Дизайнның идеялары немесе тұжырымдамалары бірдей болғанның өзінде де маңызды емес. «Дизайндардың материалдық физикалық формасы (немесе сыртқы түрі) бірдей ма деген» сұрақ қана маңызды болып табылады.

Түпнұсқалыққа тексеруден өткен кезде, қызметін және (көптеген жағдайларда) сыртқы түрі қолданылатын өнімдерді емес, сыртқы түрін салыстырамыз. Бағалауды өткізу барысында, сыртқы түр тек сызықтардан, контурлардан және формалардан ғана емес, сонымен қатар түстерден, текстурадан және материалдардан тұратынын ұмытпауымыз керек.

Осылайша, қызыл пластик шәйнектің сыртқы түрі, тіпті формасы мен өлшемі бірдей болғанның өзінде де, қызыл саз шәйнекпен бірдей болмауы мүмкін. Қызғылт түсті былғары және стандартты өлшемдегі футбол добы, сол өлшемдегі дәстүрлі ақ түсті лакталған былғары добымен бірдей болмауы мүмкін. Мұндағы басты мәселе «бұлардың сыртқы түрлері толықтай бірдей ме?». Мұндай жағдайларда, көбінесе түпнұсқалық дизайнды бейнелеу тәсіліне тәуелді болады. Бұл тәсіл, мысалы, Жарамсыздық Бөлімшесімен қарастырылған және тіркелген жіңішке ақ қабат пен жіңішке сары қабаттан тұратын тіркелген губка дизайнының өзіндік ерекшелігіне байланысты екі жағдайда қарастырылуы мүмкін. Дизайн түсті нұсқада ұсынылған бір шешімде, дизайн түпнұсқа екендігі анықталды. Басқа шешімде қара-ақ түсте ұсынылған сол губка дизайнына түпнұсқалық жетіспеді. Екі жағдайда да белгілі алдыңғы мәдениет бірдей болды: дизайнның тағдыры дизайнның қалай бейнеленетініне байланысты болды.

Осы контекстте туындайтын негізгі қиындық – «екі дизайн сәл өзгеше болған кезде, айтарлықтай айырмашылық бар ма?». «Айырмашылықтарды тап» деген балалар ойынынан алшақ болатын процесте, трибуналдар алдыңғы өнер мен тіркелген дизайн арасындағы алшақтық нүктесін анықтау арқылы басталады. Бұл іс орын алған соң, трибуналдар тапқан сәйкессіздіктер елеулі болып табылады ма дегенді шешуі керек. Көптеген жағдайларда трибуналдардан айырмашылықтарды неге елеулі немесе керісінше екендігін қарастыратын шағын ғана басшылық бар. Көптеген жағдайларда, Қоғамдастықтың тіркелген дизайнын жарамсыз деп танылуын дауға салу үшін оның дизайнының жарамдылығына күмән тудырады, ол қазіргі күнге дейін тіркелген дизайн мен алдыңғы мәдениет арасындағы толықтай дерлік сәйкестік талап ететін өте қатал тәсіл. Негізгі мәселе – «өнімнің жалпы көрінісінде айырмашылық нүктесі белгілі бір рөл атқарады ма?» деген сұрақ. Елеулі емес детальда «дереву айыруға болатын детальдар емес, сәйкесінше олар, дизайнер арасында тіпті ең кішкентай айырмашылықты жасамайды» деген пікір айтылды. Бұл пікір анықтама «мұқият соттық сараптама жүргізу» кезінде ғана байқалатын айырмашылықтарды жоққа шығаратын деген болжамда көрініс тапты.

Апелляциялық кеңестің пікірінше, егер ол жобаға нақты қатысты болмаса, бірақ жобадан «тыс» немесе оған қосымша көмекші құрал ретінде әрекет етсе, деталь елеулі емес болып табылады.

Жарамсыздық бөлімшесі қырланған оқпанның «жеңіл байқалатындығын» және «өнімнің сыртқы түріне өз үлесін қосқанын» анықтады, соның салдарынан айырмашылық елеулі емес деп танылмады.

Тікұшақтың дизайнына қатысты шешімде бұрынғы дизайн мен дауға салынған дизайн арасындағы айырмашылықтар елеулі айырмашылықтар болып табылатынын және шын мәнінде, дизайнның түпнұсқасы болғаны анықталды. Мұндағы айырмашылықтар жел әйнегінің төменгі бөліктері мен есіктердің төменгі бөлігінің пішініне байланысты болды. «Айырмашылық елеулі ме» деген сұрақты түсінудің ең жақсы жолы бірнеше мысалға шолу жасау арқылы шешуге болады. Жапсырылған қақпақшалары бар шарап боғалдарының форма дизайнына қатысты шешімдер мен тіркелген дизайн мен алдыңғы мәдениет арасында айырмашылық нүктесі бокалдардың өзегіндегі формасында жатыр: тіркелген дизайнда өзек формасы қырлы (немесе бұрышты) болса, бұрынғы дизайнда дөңгелекі болған. Баррельдің пішіні тіркелген (немесе бұрыштық) болды. Мүгедектік бөлімшесі «қарапайым» және «өнімнің пайда болуына үлес қосқан» болды, оның нәтижесінде айырмашылық елеусіз болып табылмады. Тікұшақтың дизайнын жасау туралы шешімде бұрынғы дизайн мен дизайнерлік дизайн арасындағы айырмашылықтар елеулі айырмашылықтар болып табылатынын және шын мәнінде, дизайнның түпнұсқасы болғаны анықталды. Бұл айырмашылықтар желдің алдыңғы бөлігінің төменгі бөліктері мен есіктердің төменгі бөлігінің пішіні

Кітап: Интеллектуалдық меншік құқығы, 2-бөлім

Дәріс: Құпия түрде жариялау

Дәріс авторы: Құлтай Адилова

болды.

Басқа бір істе, гольфке арналған үшайырдың тіркелген дизайны және алдыңғы өнердегі үшайырдың (1925 ж. Патент), атап айтқанда, шұңқырдың және иықтың бұрыштарының таралуы, қылқандары мен иықтары арасындағы айырмашылық айтарлықтай, іс жүзінде бұрынғы өнер қазіргі дизайннан біршама калып қойған.

Сұрақ туындататын мәселе – айырмашылық нүктесін қай жерден бастап ажырату керек деген перспектива.

Заңнамада айырмашылықтардың кімге маңызды емес болуы түсіндірілмейді. Басқа Ережелер мен Директивалар: дизайнерлік сарапшы, тұтынушы, ақпараттандырылған қолданушы және тиісті топтар деген сияқты әртүрлі кандидаттарға нұсқайды. Бас сот бұл мәселе объективті тұрғыдан қаралуы керек, дегенмен, мәселе бәрібір ашық түрде қалуда. Әрине, бұл мәселе сирек көтеріледі және бұрын ашылған дизайндардан ауытқу барлық елеуетті кандидаттар үшін немесе олардың ешқайсына да маңызды болмауы мүмкін. Дегенмен, дизайнер сарапшысы байқаған, ал тұтынушылар байқамайтын детальдардың ауытқуы болуы мүмкін. Сондай-ақ, дизайнер маңызды деп қабылдайтын, ал шын мәнінде бұл тұтынушылар үшін салдары болмайтын, елеулі емес айырмашылықтар болуы мүмкін. Түпнұсқалықты тексеруге байланысты қандай да бір белгісіздік бар болса, олардың елеулі болуы екіталай.